

Vänsterpress om Chile

– oktober 2019

Sedan början av oktober har chilensarna i massiva manifestationer gått ut på gatorna för att protestera mot regeringens politik. Svaret från polis har varit brutalt, med användning av vattenkanoner, tårgas, batonger och gummikulor, vilka resulterat i många skadade.

Droppen som kom bägaren att rinna över var höjningar av biljettpriserna i kollektivtrafiken, men missnöjet som sedan länge kokade under ytan gällde mycket annat, såväl politiska som ekonomiska frågor. Presidenten har försökt dämpa missnöjet genom att lova att sjukvårdskostnaderna ska sänkas och att minimilöner och pensioner ska höjas. Han har också sparkat flera ministrar, men protesterna fortsätter med krav på presidentens avgång.

Chile är väl mest (ö)känt för den blodiga militärkuppen 1973, där en militärjunta under general Pinochet gjorde en kupp och störtade den folkvalde socialistiska presidenten Allende och hans regering. Denna kupp inrättade en brutal militärdiktatur där tiotusentals personer drabbades av förföljelse och tusentals mördades. Om detta, se artikelsamlingen [Vänsterpress om Chile-kuppen i september 1973](#)

Martin Fahlgren 1/11 2019

Innehåll

Arbetarmakt	1
<i>Undantagstillstånd i Chile – men kampen fortsätter!.....</i>	<i>1</i>
Flamman.....	2
<i>Uppror i nyliberalismens laboratorium .....</i>	<i>2</i>
<i>”El, vatten, vård, utbildning – allting är dyrt” .....</i>	<i>3</i>
Internationalen	5
<i>Chile: Kastrullrevolutionen .....</i>	<i>5</i>
<i>Jair Bolsonaro kallar Chiles demonstranter ”terrorister” .....</i>	<i>7</i>
Offensiv	9
<i>”Chile despertó!” – Chile vaknar till massprotester .....</i>	<i>9</i>
Proletären.....	11
<i>Trots militärens våld – protesterna i Chile fortsätter .....</i>	<i>11</i>

Arbetarmakt

Undantagstillstånd i Chile – men kampen fortsätter!

Jens-Hugo Nyberg

Arbetarmakt 20/10 2019

En av många stora protester i Chile, dock inte den som fick regeringen att utlysa undantagstillståndet. Foto Nicolás15

I scener som påminner om 1973 har militär åter kommenderats ut på gatorna i Chiles huvudstad Santiago, och undantagstillstånd och nattligt utgångsförbud har införts. Militärens och polisens våld har givetvis inte varit i närheten av det som sågs under militärkuppen och Pinochets diktatur, men det utgör en tydlig varning. Den här gången behöver inte heller militären störta regeringen, då den är de som har skickat ut polis och militär för att kväsa protesterna.

Det som har utlöst detta är de massiva protesterna mot avgiftshöjningen i Santiagos kollektivtrafik. I synnerhet studenter har organiserat stora plankningsaktioner i protest. Detta är dock långt ifrån någon enskild händelse – Chile har under många år sett upprepade angrepp på arbetarklassens, studenternas, de fattigas och urbefolkningens levnadsbetingelser. Dessa har svarat med protester mot privatiseringar, mot sociala orättvisor och korrupktion, för bättre vård, pensioner och utbildning. Avgiftshöjningen – som i sig är ett stort problem för de fattigaste – var bara den sista droppen.

Den chilenska regeringen har gjort en stor sak av den materiella förstörelse som har förekommit mot exempelvis tunnelbanestationer – och givetvis har de helt förtigit polisens roll i att provocera fram detta genom hårdhänta ingripanden mot demonstranter. Det finns ingen anledning att idealisera materiell förstörelse, speciellt av sådant som den stora folkmajoriteten behöver, som kollektivtrafiken. Däremot måste vi ha förståelse för att människor är frustrerade och arga över årtal av attacker, som har gjorde de redan rika rikare, men dem

själva fattigare, och övervåld från polisens sida. Förstörelse kan i många fall kritiseras, men det är ingenting mot den förstörelse av sjukvården, skolan och arbetarklassens levnadsvillkor som regeringen och överklassen har genomfört och fortsätter att genomföra. När människor är arga och protesterar kommer sådant att ske, det är ingen anledning att inte helhjärtat stödja protesterna!

Anledningen till undantagstillståndet och att militär skickats ut på gatorna handlar givetvis inte om att skydda kollektivtrafiken och erbjuda människor en trygg stad, utan om att de vill stoppa protesterna mot sin egen högerpolitik. De vill, liksom regeringarna i huvuddelen av världens länder, fortsätta att omfördela rikedomerna i överklassens favör, utan att de som drabbas lägger sig i. Socialister kan bara glädjas över att Chiles arbetare och studenter vägrar att låta dem hållas! Det stora problemet är inte att några av dem som deltagit har handlat överilrat och vandaliserat, utan att de styrande i de flesta länder får hållas. De som med sina ibland våldsamma protester tvingade Ecuadors regering att backa från sina angrepp utgör ett lysande föredöme för kampen idag, liksom de ungdomar och arbetare som kämpar på Santiagos gator! Även i Sverige kommer angreppen på oss – som höjd pensionsålder, försämrade strejkrätt, urholkad välfärd, attacker på LAS etc. – att fortsätta så länge vi inte gör som i Ecuador och Chile! Allt stöd åt dem som kämpar mot sina regeringars högerpolitik! Ned med den chilenska regeringen, och de metoder den har lånat från Pinochetdiktaturen!

Flamman

Uppror i nyliberalismens laboratorium

Jonas Elvander

Flamman 24/10 2019

Chile sågs länge som det stabila framgångslandet i ett Latinamerika präglad av vänsterpopulism. Den senaste veckans protester och militära övergrepp har krossat den illusionen.

Efter två veckors protester mot sociala klyftor meddelade Chiles president Sebastian Piñera i tisdags att han har hört chilensarnas krav och gått med på att höja de lägsta lönerna och pensionerna samt att beskatta de rika hårdare.

Att de åtgärderna kommer att dämpa ilskan är dock föga troligt. Under protesterna har minst 15 personer hunnit dö, antingen under plundring av brinnande varuhus eller av militärens kulor. FN:s högste representant för mänskliga rättigheter, den tidigare chilenska presidenten Michelle Bachelet, har sagt att man kommer att utreda misstänkta övergrepp av armén. Med tanke på att protesterna utlöstes av en föreslagen höjning av priset på en resa i kollektivtrafiken med tre procent kan det efterföljande våldet ha verkat överraskande för många i dess urskillningslöshet.

Förklaringarna till såväl ilskan som statens övervåld finns dock i Chiles moderna historia.

Chile är ett av de ojämligaste länderna på den latinamerikanska kontinenten, och därmed i hela världen, med en gini-koefficient på 0,46. Som jämförelse är USA:s 0,38. En av orsakerna till det är de nyliberala reformer som diktatorn Augusto Pinochet genomdrev efter militärkuppen 1973 på Milton Friedmans och de andra Chicago-ekonomernas inrådan.

Chile blev därmed det första laboratoriet i världen för den då oprövade nyliberalismen. Efter återgången till demokrati 1990 valde man att behålla flera av reformerna intakta, såväl ekonomisk-politiska som konstitutionella.

Till exempel är vatten en privatiserad marknad där högst bjudande företag vinner så kallade ”vattenrättigheter”. Utbildning är ett annat område där man tidigt experimenterade med skolpeng och vinstdrivande friskolor, ett decennium innan den svenska högern följde i stegen. I dag beräknas en majoritet av Chiles elever gå i privata skolor. Samma ideologi genomsyrar

sjukvårdssystemet. Förra året beräknades nästan 27 000 människor ha dött i väntan på livsnödvändig vård. Även om fattigdomen ligger på relativt låga 14,5 procent har extrem fattigdom ökat sedan finanskrisen 2008.

Parallellt med de nyliberala marknadsreformerna lät Pinochet också skriva om landets grundlag. Efter 1990 valde man att behålla flera av skrivelserna, däribland en som gör det möjligt att utlysa undantagstillstånd. De som grips under de omständigheterna riskerar upp till 20 års fängelse. Lagen som i praktiken innebär att mötesfriheten, en av folkets grundläggande rättigheter, upphävs gjorde president Piñera bruk av förra lördagen, först i huvudstaden Santiago och sedan i hälften av landets regioner. Totalt beräknas 10 000 soldater ha mobiliserats för att slå ned upproret. Därtill kommer ett okänt antal civilklädda poliser och beväpnade privatpersoner som hjälper ordningsmakten. I tisdags hade totalt 1 554 personer gripits. Minst en av de 15 dödade demonstranterna har bekräftats ha skjutits av militären.

Det är inte en slump att protesterna avlöser varandra i Latinamerika just nu. De senaste åren har präglats av sjunkande tillväxt och impopulära högerreformer. Ironiskt nog skröt den tidigare flygbolagsmiljardären Piñera, som valdes om 2017, bara dagar innan protesterna utbröt för *Financial Times* om att Chile "ser ut som en oas" i ett Latinamerika i uppror. I dag bör ingen längre ha några illusioner om det "stabila" Chile och dess "ekonomiska under".

"El, vatten, vård, utbildning – allting är dyrt"

Jon Weman

Flamman 1/11 2019

Trots regeringens helomvändning har protesterna i Chile fortsatt och utvecklats till en bred folkrörelse. Nu kräver man att den nyliberala grundlagen från diktaturens dagar skrivs om. Flamman talade med en ung generation chilensare som inte känner igen sig i medias positiva bild av landet.

Efter två veckors protester har Chiles president Sebastian Piñera närmast gjort en helomvändning. Från att ha sagt att landet befinner sig i "krig med en stor och mäktig fiende" har han på kort tid gått till att presentera ett paket med välfärdsåtgärder, upphäva undantagstillståndet och göra en stor ommöblering i regeringen.

Icke desto mindre har de senaste veckornas protester haft katastrofala konsekvenser för hans popularitet: i en aktuell opinionsundersökning hade 70 procent en negativ uppfattning om honom och bara 14 procent en positiv.

Föreställningen att protesterna skulle vara organiserade av "utländska infiltratörer" har också kommit på skam. På fredagen den 25 oktober gick över en miljon människor ut på gatorna bara i huvudstaden Santiago – en sjättedel av stadens befolkning. Det var den största demonstrationen sedan diktatorn Pinochets fall. I onsdags var dessutom en generalstrejk utlyst.

De våldsamma demonstrationerna i det annars så stabila Chile kom på många sätt som en chock för omvärlden. Men i diskussionerna på de digitala forum som uppstått i och runt protesterörelsen, såsom Chile-sektionen på nätforumet Reddit som de senaste veckorna helt har dominerats av memes, videor, nyheter och debatter om demonstrationerna, framträder en annan bild.

Forumets medlemmar är huvudsakligen oorganiserade, befinner sig utanför de lösa nätverk som bildats under protesterna och de flesta av dem identifierar sig inte heller fullt ut med etablerade ideologier. Men i denna unga generation chilensare finns ofta en sofistikerad samhällsanalys som går stick i stäv med den gängse berättelsen om landet i media och den politiska debatten.

– Vi har arbeten som är genomprekariserade, höga levnadsomkostnader, svårigheter att få

bostad. El, vatten, vård, utbildning – allting är dyrt, säger Maximiliano, som själv arbetar på ett lyxhotell och bor i centrala Santiago.

– Min hyra är nästan hälften av min lön och jag hjälper min mamma varje månad eftersom hennes pension inte räcker till vårdkostnaderna. Jag tvivlar på att jag någonsin kommer att vilja ha barn med tanke på hur min situation ser ut, och då ser jag ändå mig själv som privilegierad. Beroendet av lugnande och ångstdämpande mediciner som människor tar för att orka med vardagslivet, och som läkare skriver ut på löpande band, har skapat en epidemi. Seriös behandling av psykologiska problem är däremot nästan omöjlig att få eftersom inte ens privata sjukförsäkringar täcker det, säger han.

Chiles starka ekonomiska siffror är en illusion, menar Maximiliano, något som många andra demonstrationsdeltagare också återkommer till.

– Statistiken förvrängs av den översta procentens inkomster, något som folk i allmänhet inte har någon glädje av. Utländska storföretag tjänar stora pengar på våra naturresurser men deras skatter är extremt låga och pengarna stannar inte i landet, säger Liliana Delgado Varas, som är dotter till flyktingar i Sverige men som återvände till Chile som tonåring och i dag arbetar som tolk.

Men har folket inte redan skänkt Piñera legitimitet genom att välja honom? Som svar pekar flera av demonstranterna på Chiles anmärkningsvärt låga valdeltagande. I utslagsomgången i det förra presidentvalet deltog inte mer än 49 procent. I de nyss genomförda valen i Argentina och Uruguay var deltagandet som jämförelse 81 respektive 90 procent.

– De som röstar är inte representativa för folket i dess helhet. Av alla röstberättigade röstade bara 28 procent på Piñera. Men även många av dem är besvikna på hans politik, säger studenten Andrés.

– Väldigt många upplever att det är meningslöst att rösta, att det inte förändrar något och att alla politiker är desamma. Chile har också haft en egen Cambridge Analytica-liknande skandal och en rad mutaffärer rörande multinationella företag. De som protesterar känner ofta apati över den traditionella politiken, säger Boris Paez, en annan demonstrationsdeltagare från Santiago.

Är det då verkligen ingen skillnad på partierna? Under de senaste 30 åren har Chile huvudsakligen styrts av La Concertación, en åtminstone på pappret socialdemokratisk koalition.

– Jag tycker att alla är likadana, oppositionens och regeringens politiker kommer från samma elituniversitet och står för ungefär samma politik, säger Liliana Delgado Varas.

I stället för de traditionella politiska kanalerna lyfter deltagarna fram spontana grupper som har formats kring konton på Instagram eller grupper på Whatsapp, samt de återkommande stormöten som har bildats på gatorna under protesterna. En del har också återupplivat kontakter som de knöt under demonstrationerna för ett jämlikare skolsystem för ett par år sedan.

Protesterna har inte bara förändrat landet, de har också förändrat deltagarna, menar många.

– Människor som protesterar, men också deras vänner och familjer, har omvärderat sin syn på polisen och militären när alla kan se videoklipp på övergrepp som medierna inte visar. Det har i sin tur också fått många att inse att medierna skyddar makten. De kan tydligt se att de har gjort allt för att bekämpa protesterna, först genom att bara visa vandalisering och sedan, när det inte fungerade, framställa det som att konflikten håller på att lösas, säger Maximiliano.

Ett annat uttryck för hur deltagarna själva har förändrats är hur rörelsens mål successivt har utvidgats, protesterna fortsätter nämligen trots tillbakadragandet av den ursprungliga prishöjningen på tunnelbanebiljetter och det nya reformpaketet. Men när det inte längre finns något tydligt mål och inte heller någon enhetlig organisation som kan förhandla och ta beslut inställer sig frågan vart upproret på väg någonstans. På den frågan verkar det finnas många svar, men ett långsiktigt mål återkommer många av protestdeltagarna till, nämligen förändringen av landets grundlag.

– Chile har fortfarande den grundlag som skrevs av Pinochet. Den hindrar staten från att ta

ansvar för grundläggande mänskliga behov och tillåter ohämmad exploatering av naturresurser. Det är en grundlag helt fokuserad på privata intressen. Den måste skrivas om i en stor rådslagsprocess där hela folket deltar, säger Maximiliano.

Internationalen

Chile: Kastrullrevolutionen

Alex Fuentes

Internationalen 31/10 2019

Chiles folkvalda president Salvador Allende mördades i en blodig militärkupp ledd av general Pinochet i samband med att presidentpalatset La Moneda bombades av flygvapnet. Allende som var läkare sa vid ett tillfälle: ”Att vara ung och inte revolutionär är till och med en biologisk motsägelse”. I Chile har ungdomen historiskt sett spelat en avgörande roll i den moderna politiska samhällsutvecklingen. I slutet av 60-talet och i början av 70-talet spelade till den unga generationen tillsammans med en medveten arbetarklass en väsentlig roll i det som kom att förevigas och skrivas in i historieböckerna. Under folkfrontsregeringen 1970-1973 ägnade många unga kvinnor och män all sin vakna tid åt att försöka förverkliga drömmen om ett nytt Chile till förmån för de förtrampade och förtryckta. Före militärkuppen den 11 september 1973 konfronterade ungdomarna de beväpnade fascisterna från Fosterland och Frihet – som skapade kaos på gatorna och iscensatte terror. En del stupade som en följd av fascisternas kulor, några månader senare skulle tusentals avrättas av diktaturens slaktare.

Militärjuntans koncentrationsläger blev överfulla av folk och en del av de fängslade bestod av unga arbetare, bönder och studenter. Allteftersom repressionen blev mer selektiv blev det framför allt ungdomen som blev måltavlan. Av alla tusentals ”försvunna” under diktaturen var den överväldigande majoriteten unga människor. Tiden gick och chilensarnas motstånd pågick under hela 17 år och i det främsta ledet fanns det hela tiden unga människor som offrade sina liv i kampen mot tyranniet. En ofantlig folkmobilisering med orädda ungdomar i spetsen tvingade diktaturen på fall den 11 mars 1990. I början av 90-talet fick Chile uppleva en övergång från diktatur till ”demokrati”, emellertid vilade hela systemet på diktaturens egen lagstiftning och Chiles folk utsattes för en våldsamt nyliberalt experiment. Nyliberalismen som ideologi skapades långt innan i Europa, men det var i Chile som man för första gången experimenterade med att tillaga en rätt av detta djävulska recept och köra ner den i halsen på den egna befolkningen Chile blev ett experimentlaboratorium för nyliberalismen och det fick långtgående förödande ekonomiska och sociala konsekvenser.

Mellan 2001 och 2006 stod återigen Chiles studenter längst fram i kampen, den här gången mot privatiseringen av skolsystemet och reste krav på gratis och likvärdig utbildning. Statens repressiva apparat svarade genom att ännu en gång ta sikte på mobiliserande studenter. Man kom att tala om Pingvinernas uppror (skoluniformernas färger liknade pingvinernas täckning). 2011 var det dags igen och massiva studentdemonstrationer vände upp och ned på politiken; den ena skolminister efter den andra avsattes på grund av de folkliga studentprotesterna. De som då ledde studentrörelsen är idag den generation som till stor del utgör ledningen för dagens nya vänsterrörelse såsom Frente Amplio (Chiles motsvarighet till spanska Podemos) och delvis även Kommunistpartiet.

Ungdomen – den röda tråden – gjorde sig återigen påmind 2019. Det började med att unga gymnasie studenter protesterade mot prishöjningen för tunnelbanebiljetten. Bilderna på polisens brutala attacker mot ungdomarna spreds snabbt som en löpeld på sociala medier och sågs av en hel värld. Allt större folklager sällade sig till protesterna och ställde sig på studenternas sida och återigen ledde den polisiära repressionen till att mäktiga folkmassor gjorde gemensam sak och sa ifrån. Det var inte 30 pesos prishöjning för att åka tunnelbana utan 30 år av ekonomiskt och politiskt förtryck som enade det chilenska folket till slut.

President Piñeras beslut att utfärda undantagstillstånd och skicka ut militär på gatorna i Santiago var som att släcka branden med bensin och påminde alla, både i Chile och utomlands, om militärjuntans hemskheter under militärkuppen 1973. President Piñera fick för sig att han var ”i krig” och deklarerade faktiskt KRIG mot sitt eget folk. Chile militariserades över en natt, och plötsligt såg man på Santiagos gator militärer klädda och beväpnade precis som amerikanska soldater brukar se ut i Afghanistan eller i Irak. Militären och polis-skvadronerna möttes av en växande folklig avsky.

Det hjälpte inte att Piñera, i ett försök att bromsa protesternas intensitet, gjorde avbön för allt elände som borgerliga och socialdemokratiska regeringar ställt till med under 30 år. Inte heller dennes löfte om plötsliga ekonomiska reformer hjälpte. Ett ackumulerat folkvrede följde sin egen logik. Den 25 oktober samlades en och en halv miljon människor på gatorna för att protestera. Chilena var inte i krig men sa Ya basta! Chile hade vaknat upp från en lång apatisk sömn. Det som har hänt i Chile under de senaste veckorna är minst sagt historiskt. Det handlar om ett massivt folkligt uppror som vunnit gehör hos den breda befolkningen och där huvudaktörerna består av studenter, arbetare och ett hav av fattiga människor med otrygga förhållanden som hittills kurat i Santiagos utkanter och i landets alla förstäder. Upprorets riktning är tydlig: Mot postdiktaturens politiska auktoritära ordning och ägarklassen som berikat sig på att sälja ut folkets sociala rättigheter.

Legitimiteten för institutionerna är idag lika med noll eftersom det råder ett veritabelt hat mot ett helt system av utsugning som skyddas enbart av statens repressiva styrkor.

Noam Chomsky, nordamerikansk lingvist, filosof, statsvetaren och aktivist, säger så här om upproret: ”Det var förutsebart efter 40 år av nyliberala attacker mot befolkningen. Det är den grundläggande orsaken till vreden förbittringen och föraktet mot de politiska institutionerna som sveper över en stor del av världen”.

Inga politiska partier kan ta åt sig äran för att ha lett detta uppror, även om radikala vänstergrupper har bidragit till att främja cacerolazon – kastrullkonserter som politisk kampmetod. Kastrullkonserter är en form av protestyttringar som utförs via skrammel och slag med grytor, grytlock, kastruller och liknande husgeråd. Detta sker antingen från balkonger eller i en gatudemonstration, samordnat med andra som en form av protest. Denna protestform är historiskt ett väl spritt fenomen i Latinamerika, där framför allt den politiska vänstern använt cacerolazo under olika militärdiktaturer.

I förorterna, där repressionen varit som hårdast, byggde man även barrikader för att slå tillbaka polisiära och militära styrkornas hänsynslösa attacker. Piñeras försök till ”dialog” med samtliga politiska krafter misslyckades eftersom vänstern vägrade gå med på spektaklet så länge militärerna fanns utplacerade på gator och torg. Den 23 oktober manade chilenska LO till generalstrejk och två dagar senare konvergerade människofloder och 1,5 miljoner samlades den 25 oktober på Plaza de Italia i Santiago med budskapet: Avgå Piñera! Dagen därpå skrev en skärrad president på Twitter: ”Vi har alla hört budskapet. Vi har förändrats. Med enhet och med hjälp från Gud kommer vi att skapa ett Chile som är bättre för alla”.

Chile är idag ett förändrat land. Piñeras regering är politiskt sett nere för räkning, men den kan snabbt återhämta sig eftersom ingen politisk kraft har förmått fylla det politiska utrymmet som den folkliga revolten skapat. Regeringen vill förhandla och försöker värja sig mot ett osäkert scenario med hjälp av löften om sociala reformer som måste förhandlas fram i ett parlament där dess företrädare saknar majoritet. Det är därför Piñera beslöt att ombilda regeringen i ett desperat försök att blidka ett folk som fått nog. Till och med den nära förestående framtiden är svår att förutse. Det finns en folklig majoritet som har förlorat rädslan för våld, som inte godtar regimens auktoritet, samtidigt som de styrande inte kan återfå legitimiteten med hjälp av kulor. Myten om den möjliga kombinationen nyliberalism och demokrati har fullkomligt slagits sönder. Den blommande retoriken hos president Piñera för bara ett par veckor sedan, där han målade upp landet som en ”oas” har vissnat fullständigt.

Den chilenska regeringen har låtit eliminera historieämnet ur läroplanen; Chiles studenter har återigen skrivit in historien. Men den här gången på gatorna.

Lästips – mer om militärkuppen 1973

Alan Woods: [Lärdomar av Chile 1973](#)

Brun, Hersch, Lohmann (red): [Fallet Chile. Om möjligheten av en fredlig övergång till socialismen](#) (bok)

Jair Bolsonaro kallar Chiles demonstranter ”terrorister”

Göran Kärman

Internationalen 31/10 2019

- ▶ Upproren i Chile och Ecuador skrämmar den brasilianska borgerligheten
- ▶ Problemen med ojämlikhet och låga pensioner är ännu större i Brasilien
- ▶ Bolsonaros nyliberala ekonomiska politik kan elda under vreden i landet

Föga förvånande kallar Brasiliens president Jair Bolsonaro demonstranterna i Chile för ”terrorister”. Vid sitt statsbesök i landet tidigare i år hyllade han mördaren Pinochet, så allt är som vanligt.

Annars är det tydligt att upproren i Chile och Ecuador skrämmar den brasilianska borgerligheten.

Särskilt när det gäller utvecklingen i Chile, eftersom alla de faktorer som anses ligga bakom upproret: extrem ojämlikhet, låga pensioner, undermåliga offentliga skolor och sjukvård, etcetera är ännu tydligare i Brasilien.

Sebastián Piñera och Jair Bolsonaro (Marcos Corrêa/PR Wikimedia Commons)

Samtidigt vill Bolsonaros ekonomiske guru, ekonomiministern Guedes, öppna upp landet i enlighet med den nyliberala ekonomiska bibeln. Det betyder att alla subventioner (till exempel på bränsle) skall tas bort, liksom alla importtullar.

Ett exempel; Brasilien har en egen vinindustri som generellt producerar sämre och dyrare vin än grannarna i Argentina och Chile, men vinbönderna skyddas av tullar. Chilenskt vin är därför dyrare i Brasilien än i Sverige.

Avskaffas tullarna kommer huvuddelen av den brasilianska vinindustrin gå i putten, vilket förmodligen skulle påverka Bolsonaros popularitet bland samma vinbönder, som förmodligen röstade på honom närmast mangrant.

Vad gäller bränslepriserna i Brasilien så har de stadigt höjts men ligger fortfarande rejält under det så kallade ”marknadspriset”. Det var just bränsleprishöjningar – efter att regeringen slopat subventionerna - som skapade den sociala explosionen i Ecuador. Guedes har satt som mål att alla subventioner skall bort men hittills har Bolsonaro inte vågat.

Striden inom Bolsonaros parti PSL fortsätter. Genom att hans son Eduardo Bolsonaro utsågs till partiets gruppleddare i deputeradekammaren, kunde han också undvika ett nederlag i samband med att han nominerade sonen till ambassadör i USA. Det mesta talade för att parlamentet inte skulle godkänna den nomineringen. PSL:s parlamentsgrupp är nu delad mitt itu. De traditionella ägarna av partiet, familjen Bivar, går till domstol för att behålla kontrollen, medan Jair Bolsonaro alltmer öppet tar avstånd från sitt eget parti.

Från den sida av PSL som gått emot försöken från Bolsonaro att kontrollera PSL klagas det nu högljutt på att Bolsonaros söner och hans stödtrupper inom sociala medier ljuger, fabrikerar ”skandaler” och öppet hotar PSL-ledamöter som inte rättar in sig i ledet. Det vill säga samma sorts lögn- och hotfabrikanter som så framgångsrikt riktades mot vänstern i valet förra året.

Då gick det bra att sprida historier om att São Paulos tidigare borgmästare och presidentkandidaten för socialdemokraterna i PT, Fernando Haddad, delat ut vad som kallades ”gay-kit” till barnen i de offentliga skolorna, för att ”göra dem homosexuella”. Pålitliga reaktionärer blir förnärmade när de plötsligt får veta att de är ”kommunister” i vitt spridda meddelanden på sociala medier.

Jair Bolsonaro är i sammanhanget en stor förebild. När olja började flyta iland på de många stränderna i nordöstra Brasilien, förklarade han omedelbart att den kom från Venezuela och var ett avsiktligt utsläpp av Venezuelas president Maduro för att skada de auktioner på oljerättigheter som skall hållas i Brasilien.

Inga försök gjordes för att förklara hur det kom sig att de två länderna Guyana, Surinam och den franska kolonin Franska Guyana, som alla ligger mellan Venezuela och Brasilien inte drabbats. Däremot togfördes idén om att det var miljöorganisationen Greenpeace som låg bakom utsläppet.

I samband med att de stora skogsbränderna i Amazonas uppmärksammades utpekade Bolsonaro ”utländska NGO” – alltså hjälporganisationer som Oxfam och liknande låg bakom.

Nyligen har det i brasilianska medier påvisats att något som kallades ”Eldsdagen” samordnats av stora jordbruksorganisationer, illegala timmeravverkare och guld-grävare i en samordnad attack mot regnskogen.

Vilket kan förklara den stora koncentration av brandhärddar i delastaten Mato Grosso, som helt domineras av jordbruksindustrin.

Takten i den ännu så länge olagliga skogsavverkningen beräknas vara fördubblad jämfört med 2017 och med en president och miljöminister som ivrigt hejar på avverkningen lär den knappast minska.

Offensiv

”Chile despertó!” – Chile vaknar till massprotester

Pablo Nyns (PSL/LSP, CWI Belgien)

Offensiv 30/10 2019

Fredagen den 25 oktober skakades Chile av en av de största demonstrationerna någonsin – över 1 miljon människor var ute på huvudstaden Santiagos gator. Och masskampen fortsätter i trots mot repressionen och utan att låta sig avledas av högerpresidenten Piñeras regeringsombildningar samt falska löften om förändring. Kravet på Piñeras avgång blir allt starkare.

För bara några veckor sedan sa högerpresidenten Piñera i media att Chile var en oas i Latinamerika och att IMF hyllade deras bedrifter. Men när han utlyste en höjning av tunnelbanebiljetten på 30 pesos organiserade tusentals ungdomar från högstadieskolorna massiva protester. Ungdomarna ”invaderade” tunnelbanestationerna och öppnade upp dess portar. Massdemonstrationer, och nu en generalstrejk, fortsätter genom landet – ilskan ökar efter regeringens beslut att använda skarp ammunition där hundratals har skjutits.

Majoriteten av arbetarna tjänar mindre än 5 000 kronor per månad och en tunnelbanebiljett kostar omkring 10 kronor; en ökning på 30 pesos är outhärdligt för många. Transporter absorberar redan i snitt 15 procent av inkomsterna från de chilenska arbetarklassfamiljerna. Men, som demonstranterna säger, är revolten inta bara emot denna ökning, utan mot den politik som har förts de senaste 30 åren sedan ”demokratins” återkomst.

Under dessa 30 år har alla traditionella partier från både vänster och höger gett tomma löften om att införa såväl sociala som demokratiska reformer. Konstitutionen nedärvd från Pinochets diktatur är till stor del fortfarande intakt. Pinochet och hans regim skapade ett laboratorium för global nyliberalism, och de senaste tre årtiondena har denna politik fortsatt.

All viktig service som folk behöver, som vatten, transporter, utbildning, sjukvård och pensioner, har privatiserats. Chile är ett av de mest ojämlika länderna i världen – blott en procent av befolkningen kontrollerar en tredjedel av landets inkomst.

Efter den hårda polisrepressionen mot ungdomar har massdemonstrationer med studenter och arbetare gradvis börjat äga rum i huvudstaden Santiago och sedermera genom hela landet. Medan regeringen låtsas som att demonstrationerna är ”över” fortsätter de att växa.

Chile har upplevt många studentkamper det senaste årtiondet, särskilt 2006 och 2011 när de protesterade för gratis utbildning. Detta har smitt en kampmedvetenhet hos alla chilenska ungdomar. De äldre generationerna som fortfarande minns våldet från militärdiktaturen mot de militanta har blivit eld och lågor av de nya generationerna, och har återvänt till kampen. En populär paroll i landet nu är ”Vi är inte längre rädda”.

I början kom det rapporter om förödelse och plundring. I de flesta fall riktade de sig mot stora matvarubutiker, banker, tunnelbanestationer eller motorvägstullar. Gradvis, i takt med att demonstrationerna växte, blev plundringen mindre. De har fördömts starkt av demonstranterna som ofta anser dessa handlingar vara provokationer av polisen och armén för att vända opinionen emot protesterna. Dessutom har barrikader och blockader organiserats, särskilt i städerna.

Fredagen den 18 oktober beslöt sig det största chilenska hamnarbetarfacket Union Portuaria de Chile för att strejka och uppmanade till generalstrejk. Sebastián Piñeras regering, som kände att de tappade kontrollen över situationen, meddelade samma dag vid midnatt att de skulle frysa höjningen av tunnelbanebiljettpriset. Samtidigt utlyste de ett undantagstillstånd i huvudstaden. Detta begränsar de grundläggande demokratiska rättigheterna som mötesfriheten. Ett sånt steg har inte tagits sedan ”demokratins” återkomst, efter Pinochets

diktatur.

Dessutom införde Piñera utgångsförbud kl 19.00-06.00 och skickade ut armén på gatorna med tillåtelse att arresteras vem som helst samt använda skjutvapen för att kväsa revolten. Enligt officiella siffror har 18 människor mist sina liv hittills. Hundratals har skadats och 2 500 har arresterats. Det finns också flera fall av tortyr och våldtäkt.

Användningen av militären och utgångsförbud har varit en enorm chock. Omedelbart kopplade man dessa handlingar till de under diktaturen och det blev en katalysator för ännu starkare och beslutsammare mobiliseringar, samtidigt som regeringen blev svagare och mer osäker.

Lärarnas fack gick ut i strejk, precis som arbetare i den största privata gruvan i världen. Mapucheorganisationer (ursprungsbefolkning i Chile) har anslutit sig till rörelsen. 30 chilenska sociala organisationer och fackförbund kallade till en 48 timmars generalstrejk den 23 och 24 oktober. Bland dessa organisationer finns bland annat kampanjen mot privata pensioner och den feministiska koordineringen för 8 mars. Kort sagt har alla de sektorer som har varit ute i kamp de senaste åren anslutit sig.

Sedan dess har vi sett de största demonstrationerna någonsin i Chile. Under fredagen var det 1,5 miljoner på Santiagos gator och tiotusentals i kuststäder som Valparaiso och Viña Del Mar. Även i de rikare distrikten dundrar revolten och sånger från revolutionären Victor Jara – som mördades av Pinochets diktatur – ekar genom utgångsförbudsnätterna. Hans låt "El derecho de vivir en paz" (Rätten att leva i frihet) har anammats av rörelsen som ett svar på presidentens påstående om att han är i krig.

Mot en sådan styrka har regeringen tvingats att backa och be om förlåtelse. Piñera lovar nu att grundpensionen ska ökas med 20 procent, att minimilönen per månad ska höjas till omkring 4 660 kronor, att priset på mediciner ska sänkas, elprishöjningen frysas och lönerna för parlamentsledamöterna sänkas. Ovanpå detta försöker regeringen bygga "nationell enighet" med oppositionspartierna.

Men det är alldeles för sent för de chilenska arbetarna och ungdomarna. Piñera är nu totalt diskrediterad – huvudkraven från rörelsen är att han ska avgå och att trupperna ska dra sig tillbaka från gatorna. Ett annat huvudkrav är bildandet av en konstituerande församling för att staka ut en väg för att få ett slut på Pinochets nyliberala konstitution.

CWI anser att en fri revolutionär konstituerande församling är ett nyckelkrav. Generalstrejkerna måste fortsätta, utökas och organiseras. De första mötena och koordineringskommittéerna behöver organiseras. Detta måste vara prioritet i alla skolor, på arbetsplatser och i grannskap så att rörelsen kan strukturera sig själv demokratiskt nerifrån och upp, utan fackbyråkrater eller politiska karriärister som försöker avgöra hur rörelsen ska utvecklas.

Det borde göras uppmaningar till trupperna och polisen att inte agera mot demonstranterna, men ännu viktigare bör koordineringskommittéer och fackföreningar etablera ett organiserat försvar av protesterna.

Detta måste vara en rörelse som faller regeringen, får ett slut på den nyliberala politiken och sätter upp en arbetares och folkets revolutionära konstituerande församling. Detta kommer vara grunden till att återuppbygga Chile med en antikapitalistisk och socialistisk regering.

Puerto Rico, Ecuador, Haiti, Chile... De folkliga upproren och arbetarkamperna sprider sig genom hela kontinenten. Vi måste ena dessa kamper och kämpa för ett gemensamt alternativ till det krisande kapitalistiska systemet: för en demokratisk och socialistisk federation i Latinamerika.

Proletären

Trots militärens våld – protesterna i Chile fortsätter

Patrik Paulov

Proletären 25/10 2019

– Presidenten förstår inte, det handlar om att folket har tröttnat, säger Lilian Araya i Valparaiso.

Demonstrationerna och protesterna i Chile fortsätter. Vad som började som en spontan protest mot en höjning av biljettpriset i tunnelbanan i Santiago har spritts över landet och vänder sig mot hela den nyliberala politiken.

– Olika grupper har alltid demonstrerat i olika frågor, men nu är det som att missnöjet har koncentrerats. Folket har vaknat efter alla de här åren av orättvisor.

Det säger socialarbetaren Lilian Araya i kuststaden Valparaiso. Där har demonstrationerna stadigt växt, efter att mindre grupper i helgen gick ut på gatan i solidaritet med de protesterande i Santiago.

– **Det är allt från** studenter till äldre som levde under diktaturen, och som ser att den så kallade demokratin vi lever i inte är en verklig demokrati. Hela tiden blir vi fråntagna våra rättigheter och ser hur skola och sjukvård privatiseras.

– De som riskerade sina liv när de kampanjade för att bli av med diktaturen känner att det var förgäves, därför går de ut på gatan på nytt. Även många som tidigare har stött högern protesterar, för de ser att allt är dåligt i landet. Det är en stor majoritet som är missnöjda.

Lilian Araya menar att det viktigaste kravet är på en konstituerande församling som kan arbeta fram en ny grundlag. Chiles nuvarande konstitution är från 1980, då diktatorn Augusto Pinochet fortfarande styrde landet.

– Miljöproblemen, pensionssystemet, utbildningen, den ekonomiska ojämlikheten. Allt har att göra med konstitutionen. Det är konstitutionen som möjliggjort privatiseringen av vattnet. Inte i något annat land är vattnet privatiserat men här i Chile är det det, på grund av konstitutionen.

Den ekonomiska husguden i Pinochets Chile var nyliberalismens fader Milton Friedman. Även efter diktaturen, på 1990-talet och framåt, har högerpolitiken fortsatt och Chile är idag ett av världens mest ojämlika länder.

– Pensionärer får inte ens ut en sjättedel av vad de tjänade när de går i pension. Regeringen lovar att lappa och laga systemet men utan ny konstitution förändras inget på djupet. Vad som behövs är en radikal strukturell förändring, säger Lilian Araya.

Chiles president Sebastian Piñera har sänkt tonläget i takt med att protesterna växt och landsorganisationen CUT utlyste en 48-timmars generalstrejk. Först pratade Piñera om demonstrationerna som ett krig som skulle vinnas, sedan har han istället utlovat en höjning av pensionerna.

– Presidenten har också dragit tillbaka prishöjningen i kollektivtrafiken. Men alla märkte att det egentligen inte var det det handlade om. Det var bara droppen som fick bägaren att rinna över.

Sedan protesterna bröt ut för en vecka sedan har 19 personer dödats, av militären och i bränder. Piñera utlyste undantagstillstånd redan i lördags och i flera städer har införts utegångsförbud. För första gången sedan diktaturen patrullerar militären åter Chiles gator.

I Valparaiso var det i onsdags utegångsförbud efter klockan 18, igår var det framflyttat till klockan 22.

– Men folket gick ut och protesterade ändå. Jag vet inte hur det är i andra städer eller hur det kommer att vara imorgon. Vi lever från dag till dag i Chile nu, säger Lilian Araya.

I tv kablas bilder ut på brinnande barrikader och plundrade affärer. Allt för att skrämman människor att stanna hemma, menar Lilian Araya som säger att det inte är demonstranterna som står för våldet och förstörelsen.

– Militären och karabinjärerna har hjälpt kriminella att plundra, och det finns flera videor på sociala medier som visar att det är poliser som startar bränder.

Trots den hårda militära repressionen kommer Lilian Araya att fortsätta demonstrera för verklig förändring i Chile.

– Presidenten förstår inte, det handlar om att folket har tröttnat. Regeringen säger att de ska ha dialog med andra partier men majoriteten av folket här i Chile är inte med i något politiskt parti, de flesta röstar inte ens.

– Många äldre som minns diktaturen är rädda, men deras barn och barnbarn har en annan mentalitet. Så länge president Piñera inte kallar till verklig dialog med befolkningen kommer det här inte att ta slut.

.